

Søndre Land
Kommune

Søndre Land – levende og landlig

Kommuneplanens samfunnsdel 2014-2026

Innhold

1. Innledning	2
2. Visjon og hovedmål	4
Visjon og verdier	4
Hovedmål – Søndre Land skal være et attraktivt sted å bo	5
3. Innsatsområder	6
3.1 Folkehelse	6
3.2 Næringsliv, arbeidsliv og samferdsel	7
3.3 Kommunale tjenester	8
3.4 Kommunes organisasjon og økonomi	9
3.5 Kultur og frivillighet	10
3.6 Samfunnssikkerhet og beredskap	11
3.7 Arealbruk	12
4.0 Målepunkter	13

1. Innledning

Den demografiske utviklingen med nedgang i folketallet og endring i alderssammensetningen er en stor utfordring for Søndre Land. Færre innbyggere betyr blant annet nedgang i kommunens inntekter, mangel på kvalifisert arbeidskraft og skjev befolkningssammensetning. Dessuten blir grunnlaget for å drive handelsvirksomhet og privat tjenesteyting mindre. Antall arbeidsplasser er også redusert med 11% fra 2000 til 2012. Konkurs både i Ultimat AS og Hov Møbelindustri – Dokka Møbler AS førte blant annet til at bortimot 60 arbeidsplasser gikk tapt. Det er i liten grad etablert nye arbeidsplasser de senere årene. I tillegg er Sykehuset Innlandet sin avdeling i Hov vedtatt nedlagt. Antallet årsverk i kommunal administrasjon og tjenesteyting vil mest sannsynlig bli redusert i årene framover blant annet som følge av færre vertskommunebrukere og en presset kommuneøkonomi.

Kommuneplanen er kommunens langsiktige overordnede plan. Planen har en tidshorisont frem til 2026, og hvert nyvalgte kommunestyre skal i løpet av sitt første år vedta en planstrategi hvor det tas stilling til om hele eller deler av kommuneplanen skal revideres. I dette dokumentet presenteres kommuneplanens samfunnsdel inkludert arealstrategier.

Plan- og bygningsloven sier at: "Kommuneplanens samfunnsdel skal ta stilling til langsiktige utfordringer, mål og strategier for kommunesamfunnet som helhet og kommunen som organisasjon." Kommuneplanen fastsetter kommunens mål og strategiske valg både som samfunnsutvikler, tjenesteleverandør og arbeidsgiver. De tiltakene vi skal gjennomføre i tråd med strategiene innarbeides i kommunedelplaner, temaplaner og kommunens 4-årige økonomiplan med handlingsprogram.

Vedtatte planstrategi og planprogram belyser kommunens utviklingstrekk og analyserer samfunnsutfordringene og planleggingsbehovet. Planprogrammet konkluderte med at denne revisjonen skal favne et vidt spekter av temaer som har resultert i en plan med et hovedmål og sju innsatsområder:

Hovedmål

- Bostedskvalitet

Innsatsområder

- Folkehelse
- Næringsliv og arbeidsliv
- Kommunale tjenester
- Kommunens organisasjon og økonomi
- Kultur og frivillighet
- Samfunnssikkerhet og beredskap
- Arealbruk

I arbeidet med revisjon av kommuneplanen har rådmann vært prosjektansvarlig og samfunnsplanlegger prosjektleder. En arbeidsgruppe på fem ansatte fra administrasjonen har stått for prosessen og utarbeidet plandokumentene. I arbeidet med kommuneplanen er det gjennomført forskjellige prosesser og undersøkelser for å danne et bilde av ulike sider ved kommunen. Blant annet medarbeiderundersøkelse, folkemøte, temamøter med grunneiere, næringsliv og

velforeninger, tverrfaglige administrative arbeidsmøter, samt arbeidsmøter med administrativ og folkevalgt ledelse i kommunen.

Det er utarbeidet målsettinger og utviklingsstrategier for de utvalgte plantemaene. I hvilken grad en evner å forme framtida i tråd med planens visjon og de mål og strategier som den trekker opp, vil påvirkes av Søndre Land samfunnets oppslutning om planen samt de rammebetingelser som kommunens virksomhet må forholde seg til fremover.

Kommuneplanens samfunnsdel inneholder ikke en handlingsdel da denne i vår planstruktur er lagt til den 4-årige økonomiplanen som revideres årlig.

2. Visjon og hovedmål

Visjon og verdier

Visjonen er en ledetråd og et framtidsbilde for ønsket retning for samfunnsutviklingen i Søndre Land. Visjonen som legges til grunn for arbeidet med utvikling og profilering av Søndre Land samfunnet skal være:

Søndre Land – levende og landlig

Til bruk i merkevarebygging kan det være hensiktsmessig å variere visjonen ved å legge til "ved Randsfjorden" slik: *Søndre Land – levende og landlig ved Randsfjorden.*

"Levende" og "landlig" formuler en ambisjon og en arbeidsmåte for kommunen og samfunnet. Visjonen handler om å skape et enda mer attraktivt sted å bo og bygger videre på de kvaliteter og verdier som allerede finnes i Søndre Land samfunnet.

I "levende" ser vi både utvikling, entusiasme og utfordringer i forhold til en framtid vi ikke alltid kjenner. "Levende" indikerer også en kommuneorganisasjon som er i stand til å leve med stadige endringer, som er løsningsorientert og som tar utfordringene med vilje til å lykkes.

Med "landlige kvaliteter" siktes det til den vakre naturen vi bor midt i, det barnevennlige, rolige og trygge samfunnet vi har. I tillegg har vi kort avstand til det mer urbane på Gjøvik og i Oslo.

Verdier

Det skal ligge noen verdier til grunn som skal prege hvordan Søndre Land samfunnet ønsker å være. Kommunes etiske retningslinjer gjelder for folkevalgte og ansatte i kommunen og skal bidra til god etisk praksis og være en rettesnor i det daglige arbeidet.

Respekt

- Vi verdsetter mangfold og viser gjensidig respekt for hverandre
- Vi møter alle med tydelighet og medmenneskelighet
- Vi har integritet og opptrer sannferdig i vårt virke

Tillit

- Vi skal opptre slik at tilliten til oss og vår forpliktelse til rettferdig likebehandling bevares
- Vi skal skille våre private interesser fra det arbeidet vi gjør

Mot

- Vi skal være romslige og sjenerøse
- Vi skal gi ros og ta opp ting som bør endres
- Vi skal vise aksept for at det gjøres feil

Hovedmål

Vi har

Søndre Land er en utpreget bostedskommune hvor nesten halvparten av de sysselsatte arbeider utenfor kommunen. Dette gir kommunen et arbeidsmarked som er sterkt integrert med nabokommunene. Arbeidsplassutviklingen i nabokommunene vil derfor ha stor betydning for befolkningsutviklingen i Søndre Land og gjør bostedsattraktiviteten i kommunen svært viktig. Attraktivitet for bosetting har blitt viktigere etter hvert som stadig flere i kommunen reiser ut av kommunen på jobb. Sett i lys av de siste års nettoflytting og arbeidsplassutvikling, regnes Søndre Land i dag som gjennomsnittlig attraktivt som bosted.

Vi har en periode med befolkningsnedgang og ønsker å endre dette ved å utvikle Søndre Land til et enda mer attraktivt sted å bo. Et attraktivt bosted skal være drivkraften som stopper befolkningsnedgangen og som helst gir en befolkningsvekst som også vil øke grunnlaget for verdiskaping i kommunen. Befolkningsnedgangen så langt og SSBs fremskrevne befolkningsutvikling vil gi oss demografiske utfordringer med færre barn og unge, nedgang i den yrkesaktive aldersgruppen og sterk økning i aldersgruppen over 67 år.

Søndre Land er en profilert folkehelsekommune, med lange tradisjoner for dette arbeidet. Kommunens strategiplan for folkehelse har som mål å videreutvikle Søndre Land som en foregangskommune i folkehelsearbeid.

Hov sentrum tilbyr i dag mange av de varer og tjenester man har behov for i hverdagen, men det ønskes ytterligere vitalisering gjennom økt handelsaktivitet, kulturelle opplevelser, vektlegging av estetiske verdier, god tilgjengelighet for alle brukere, samt å skape ett sentrum med særpreget.

Randsfjorden representerer betydelige verdier i form av kulturhistorie, kulturlandskap, naturkvaliteter, friluftsmuligheter og en viktig vannressurs. Kvalitetene knyttet til Randsfjorden er viktige både for befolkningen og tilreisende. Kommunen har en utfordring i å forvalte verdiene i og rundt Randsfjorden på en måte som både ivaretar områdets kvaliteter og samtidig gir mulighet for å utnytte de samme kvalitetene til verdiskaping for området.

Kommunen har en del interkommunale og regionale samarbeid og vil aktivt søke etter nye samarbeidsområder som kan bidra til næringsvekst og bedre samfunnsutvikling i regionen. Deltagelse i regionale prosjekter er et tiltak i denne sammenheng.

Vi vil

at Søndre Land skal være en attraktiv bo- og aktivitetskommune for folk i alle livets faser.

Vi skal

- stoppe befolkningsnedgangen og innen 2026 være minst 5750 innbyggere.
- ha et variert boligtilbud med både leiligheter, rekkehus og eneboliger på attraktive tomter.
- markedsføre kommunen som et attraktivt sted å bo.
- bidra til at veiene til arbeidsplasser på Gjøvik, Raufoss, Dokka og Brandbu blir bedre.
- sørge for at befolkningen får flere år med god helse.
- støtte opp om en sentrumsutvikling i Hov med økt aktivitet, økt handel og flere sosiale møteplasser.

- bidra til å gjøre Randsfjorden mer allmenn tilgjengelig og til at det utvikles tilbud langs fjorden.
- ta vare på de gode oppvekst- og bomiljøene vi har.
- jobbe hardt for hele regionens opptur.

3. Innsatsområder

3.1 Folkehelse

Vi har

Søndre Land har lang og rikholdig erfaring med folkehelsearbeid. Opprinnelsen til kommunens Folkehelsekomité oppsto allerede i midten av 80-årene. Spesielt kan FYSAK-satsningen (fysisk aktivitet) på ungdomskolen nevnes som et svært vellykket og er et godt eksempel også utenfor kommunens grenser. Både på egen hånd og i samarbeid med kommunen har frivillige lag, foreninger og ildsjeler bidratt til folkehelsearbeidet ved å ha stått for bl.a. opparbeiding og merking av turstier, kjøring av skiløyper og tilrettelagte aktiviteter for de med ulike funksjonshemninger. Kommunen er også en foregangskommune mht. forankring av ansvar for folkehelse i kommunal ledelse.

De nye kommunehelseprofilene¹ fra Folkehelseinstituttet, supplerende oversikter for kommunen utarbeidet av fylkeskommunen og kartlegging av påvirkningsfaktorer for folkehelse, gjør det tydelig at vi allikevel har mange folkehelserelaterte utfordringer i kommunen. Vi skiller oss dessverre lite fra de nasjonale og globale trendene med livsstilsforankrede folkesykdommer (NCD²) på fremmarsj. Blant disse er fedme, diabetes, sosiale og psykiske lidelser.

Ifølge kommunehelseprofilen har kommunen en høy andel av befolkningen under 45 år på uføretrygd og høyt forbruk av legemidler mot psykiske lidelser og hjerte- og karsykdommer. Kols, astma og diabetes² er også mer utbredt her enn landsgjennomsnittet, folkehelseiltak må derfor også motivere til endringer i tobakks- og kostholdsvaner. Forskning viser at det nær sammenheng mellom befolkningens utdanningsnivå og helsetilstand. I et slikt perspektiv er det urovekkende at bortimot en tredjedel av de som går ut av Søndre Land ungdomsskole ikke fullfører videregående skole. Å bidra til en høyere gjennomføringsgrad vil være et viktig folkehelseiltak.

Vi vil

være en foregangskommune som tilrettelegger for "de gode valg" og livsmestring.

Vi skal

- synliggjøre og ivareta folkeperspektivet i alle kommunale planer og politiske saker.
- bidra til at innbyggerne i Søndre Land tar valg som fremmer gode levevaner.
- legge til rette for fysisk aktivitet for alle, og særlig stimulere til fysisk aktivitet for tenåringer og innbyggere over 70 år.
- gjennom inkludering og deltagelse begrense forekomsten og utviklingen av psykiske helseplager og redusere sosiale helseforskjeller.
- etablere og bevare møteplasser for befolkningen.

¹ <http://www.fhi.no/helsestatistikk/folkehelseprofiler/finn-profil>

² NCD – non-communicable diseases – ikke smittsomme sykdommer

- ha løpende oversikt over helsetilstanden og de positive og negative faktorer som virker inn på denne.
- delta i regionale satsninger innen folkehelsearbeid.
- ha fokus på det å hjelpe hver i sær, uavhengig av livsfase, livssituasjon og funksjonsnivå til i å ta mer ansvar for egen helse. Dette gjøres ved å gi økt kunnskap om de gode valg og tilrettelegging som gir muligheter for å realisere disse valgene.
- fremme forståelse for at folkehelse speiles i verdiforankrede begrep som tilhørighet, trygghet og trivsel.
- øke gjennomføringsgraden i videregående skole.
- fremme gange og bruk av sykkel både med tanke på miljø, helse og trivsel.

3.2 Næringsliv, arbeidsliv og samferdsel

Vi har

Arbeidsledigheten i Søndre Land er lav (2,9 % per desember 2013). Antall arbeidsplasser i Søndre Land har siden 2000 sunket med cirka 10 % og den sterkeste nedgangen har vært i det private næringsliv. På NHOs NæringsNM har vi siste 10 år i snitt ligget på 370 plass av 428 kommuner, kriteriene for undersøkelsen er; nyetableringer, lønnsomhet, vekst og næringslivets størrelse.

Sammenhengene mellom god næringsutvikling og god samfunnsutvikling er mange. Det mest åpenbare er at vekst i arbeidsplasser gir grunnlag for flere innbyggere i kommunen. En stor og stadig økende andel arbeidstakere i Søndre Land krysser kommunegrensen, både inn og ut av kommunen, på vei til jobb. Dette gjør kommunen spesielt avhengig av utviklingen i det regionale arbeidsmarkedet.

Det er god tilgang på ledige næringslokaler i Hov sentrum, i tidligere Hov møbel og på Fagerlund industriområde. Næringsarealer for plass- og transportkrevende bedrifter har vi kun ledige arealer til på Fluberg industriområde. Behovet for å avklare Valdresbanens fremtid er viktig. Ved en nedleggelse av banen ønsker kommunen å benytte store deler av strekningen som G/S-vei og andre deler som lokal vei.

Det blir stadig færre arbeidsplasser med lave krav til utdanning og Søndre Land har en befolkning med lavt utdanningsnivå. I 2012 hadde 17,9 % kort eller lang høyskole- eller universitetsutdanning, mens Oppland hadde 22,6 % og hele landet 29,8 %.

Kommunen har store jord-, skog- og utmarksressurser og betydelige muligheter for utvikling av landbruks- og utmarksrelatert næringsvirksomhet.

Vi vil

være en effektiv samarbeidspartner og et konkurransefortrinn for nye og eksisterende bedrifter i kommunen.

Vi skal

- utvikle kommunal forvaltning og tjenesteproduksjon til å bli et fortrinn i utviklingen av næringslivet i kommunen.
- ha en positiv utvikling på NHOs næringsNM.
- utvikle Hov sentrumsområde som et attraktivt sted å drive handel og beslektede aktiviteter.
- ha tilrettelagte næringsarealer.

- ha god oversikt over ledige næringsbygg og næringsarealer.
- samarbeide og kommunisere godt internt i næringssaker og med næringslivet.
- gi god veiledning til nye og eksisterende bedrifter.
- ha en tydelig politikk og klar praksis for tildeling av offentlige midler.
- videreutvikle samarbeidet mellom næringsliv, kunnskapsmiljøene i Gjøvikregionen og kommunen.
- bidra til et høyere utdanningsnivå i befolkningen.
- bistå skogbruks- og landbruksnæringen og bidra til utviklingen av kommunen som hytte- og reiselivskommune.
- utvikle kommunens muligheter innen jord-, skog- og utmarksnæring, samt fritidsboligbygging.

3.3 Kommunale tjenester

Vi har

Søndre Land har gode kommunale tjenester, men stadig økende krav og forventninger til tjenestene stiller store krav til oss. Fremskrevet befolkningsutvikling frem til 2030 antyder også utfordringer. Den viser at fødselstallet vil holde seg ganske jevnt, men antall barnehagebarn og elevtall vil gå betydelig ned. Den yrkesaktive aldersgruppen forventes å gå ned med 8 % og aldersgruppen 67-89 vil øke med bortimot 50 %.

Målet for skoleresultatene er at kommunens elever skal ligge på et landsgjennomsnitt målt i resultater på nasjonale prøver og grunnskolepoeng. Dette er de senere årene oppnådd. Likevel må vi konstatere at skolen har utfordringer i første rekke ved at mange elever har for svake skoleresultater. Dette bekreftes av at omkring 30 % av årskullene ikke fullfører videregående skole.

Med de demografiske utfordringene som ventes kan det i større grad bli nødvendig å mobilisere lokalsamfunnets samlede omsorgsressurser. Med dette menes ressurser hos brukerne selv, deres familier og sosiale nettverk, nærmiljøet, ideelle virksomheter og næringsliv. Helse- og omsorgstjenesten skal ha et helhetlig syn på tjenestemottakeren. De har ikke bare sykdom og problemer, men også ressurser de skal bruke til å mestre egne liv og ta bidra med i fellesskapet. Denne tenkingen innebærer å se på nye former for organisering, kommunikasjon og arbeidsmetoder, ny teknologi og vektlegging av universell utforming.

Kommunens ansvar som vertskommune for innbyggerne som fram til ansvarsreformen i 1991 var beboere på institusjoner blir nå stadig mindre og det er en utfordring å tilpasse tjenesteleveransene i takt med dette.

Vi vil

at alle mottakerne av kommunens tjenester skal være godt fornøyde med de tjenestene de mottar.

Vi skal

- etablere et helhetlig kvalitetssystem for skole og barnehage og fortsatt sikre at elevenes skoleresultater ligger minst på landsgjennomsnittet.

- redusere andelen elever som scorer under kritiske grense på kartleggingsprøver og ligger på de laveste mestringsnivåene på nasjonale prøver (dvs. nivå 1 for 5. trinn og nivå 1 og 2 på 8. trinn), og ha et godt skolemiljø.
- minst 75 % av de som går ut av ungdomsskolen skal ha fullført videregående skole med bestått i alle fag innen fem år etter avsluttet ungdomsskole.
- snu fokus fra "pleie og omsorg" til "trygghet, mestring og livskvalitet".
- ha større brukerfokus og jobbe tettere med pårørende og frivillige.
- øke andelen høyskoleutdannede innen pleie- og omsorgssektoren.
- gi et samordnet tilbud innen rus- og psykiatritjenesten.
- ha et tilfredsstillende botilbud med tilsyn og pleie av varierende grad.
- redusere antall ansatte innen administrasjon og tjenesteyting i takt med nedgangen i antall vertskommunebrukerne.

3.4 Kommunes organisasjon og økonomi

Vi har

Vi har gode kommunale tjenester, tilfredse medarbeidere, sunn økonomi og viktige samfunnsoppgaver. Men stadig økende krav og forventninger fra omgivelsene krever at vi stadig utvikler oss og aktivt møter disse behovene.

De viktigste ressursene for kommunal utvikling er engasjerte innbyggere, tjenestemottakere og ansatte. Disse ressursene må kommunen benytte i sitt utviklings- og innovasjonsarbeid for å virkeliggjøre sine ambisjoner. Det er også et godt samarbeid innad i kommuneorganisasjonen, i relasjonen kommune, frivillighet og næringsliv og med våre samarbeidskommuner. Dette gir oss de beste muligheter for å utvikle kommunen i riktig retning.

Søndre Land har en forholdsvis bra finansiell stilling ved utgangen av 2013. Flere av de siste årene har endt med negativt netto driftsresultat, men i 2012 ble resultatet 3,3 % og i 2013 1,6 %. Kommunens kapital og fondsmidler har vært på et relativt stabilt nivå de siste årene, men vi har store pensjonsforpliktelser det ikke er avsatt nok midler til å dekke. Kommunen har et moderat gjeldsnivå, men investeringsplanen fremover er ambisiøs og gjeldsgraden vil derfor øke.

Vi vil

prioritere utviklings- og innovasjonsarbeid og forvalte våre ressurser på en god måte.

Vi skal

- utvikle hverandre til gode og kvalitetsbevisste medarbeidere.
- styrke lagfølelsen, også på tvers av fagdisiplinene.
- løse oppgavene ved å stille spørsmål om egen praksis og oppmuntre til prøving og feiling.
- være en attraktiv arbeidsgiver, med tilfredse medarbeidere.
- fortsatt fokusere på tilpasning av driftsnivået til tilgjengelige inntektsrammer.
- styrke disposisjons, inflasjons, buffer - og pensjonsfond.
- forsøke å få til flere gode samarbeid med nabokommunene inntil det eventuelt blir gjennomført en prosess med kommunesammenslåinger.

3.5 Kultur og frivillighet

Vi har

Kulturen er en vesentlig faktor i samfunnsutviklingen og har stor betydning for innbyggernes trivsel, den enkeltes vekst og utvikling, mentale og fysiske helse.

Vi har mange ildsjeler i kulturlivet som bidrar både i lag og foreninger og som profesjonelle utøvere. Bredde og kvalitet gjenspeiler den store frivillighetsinnsatsen som preger kommunen. Aktivitet og arbeid innenfor områder man brenner for skaper engasjement og viktige sosiale fellesskap både for den enkelte og for lokalsamfunnet.

Viktige basistilbud i kommunens kultursatsing er biblioteket, kulturskolen og ungdomstilbud hvor de siste to lider under mangel av hensiktsmessige lokaler. I tillegg til drift av egne kulturinstitusjoner, har kommunen medansvar for utviklingen av frivillighetskulturen inkludert idretten og det profesjonelle kulturtilbudet.

En videre positiv kulturutvikling i Søndre Land er avhengig av at mange aktører spiller på lag; kommunen, frivillige aktører og organisasjoner, frivilligsentralen, nabokommuner, regionen, arrangører, profesjonelle formidlere og utøvere innen ulike kunst- og kulturområder.

Kulturtilbudet samlet sett, kan være en vesentlig bidragsyter for å styrke og oppnå målsettingen om attraktivitet og økt bosetting i kommunen.

Vi vil

ivareta, støtte og koordinere det frivillige og mangfoldige engasjementet, samt stimulere til et profesjonelt kultur- og fritidstilbud.

Vi skal

- støtte opp om de etablerte aktivitetene
- støtte og utfordre ungdommen til å være med å skape nye og attraktive aktivitetstilbud
- i større grad engasjere eldre som en frivillig ressurs
- etablere egnede lokaler til kulturskolen og ungdomsaktiviteter
- bidra til å sikre årlige arenaer (bl.a. bygdefestival) for, av og med kommunens innbyggere, samt stimulere til utvikling, produksjon og formidling av kunstprosjekter med høy profesjonell kvalitet.
- være bevisst verdien av mangfold og legge til rette for inkludering og deltakelse i aktiviteter og samfunnsliv.
- være bevisst kulturlivet som virkemiddel for integrering av innflyttere i lokalsamfunnet.
- videreutvikle Frivilligsentralen som møteplass og arena for kontakt og samhandling rundt frivillig innsats.
- bidra til formidling av kultur- og industrihistorien, bevaring av kulturminner og utvikling av lokale steder for formidling.
- stimulere til kultur- og næringsaktivitet som rimelige lokaler til verksteder, utsalgssteder m.v.

3.6 Samfunnssikkerhet og beredskap

Vi har

Økt sårbarhet gjør det nødvendig å ha fokus på samfunnssikkerhet og beredskap, fordi endringer i samfunnet og trusselbildet skjer i stadig raskere tempo. Noen av de mest sentrale utviklingstrekk og utfordringer er:

- klimaendringer, med brå og voldsomme værtyper – som gir ras, flom m.m.
- økt kompleksitet og teknologiavhengighet – med sårbare systemer for strøm- og energiforsyning, informasjons- og kommunikasjonssystemer.
- økt mobilitet og lengre feriereiser – med smittefare og miljøutfordringer.
- økt trafikk med flere og alvorligere ulykker.
- hyppigere hendelser med uforutsigbare menneskelige handlinger.

I Søndre Land har vi ingen større kjente utfordringer med for eksempel ras, flom, overvann eller utglidningsfarer. Den største utfordringen er flomfaren langs elver og bekker, men ingen av disse fremstår med potensial for store ødeleggelser. Det fins også områder hvor det kan være fare for jordras.”

Kommunen gjennomførte en risiko- og sårbarhetsanalyse og fornyet beredskapsplanen i 2012. Det er ikke utarbeidet et radonkart for kommunen, men nordre deler av kommunen har alunskifer i berggrunnen som ofte medfører mye radon. Alunskiferområdene er kartfestet på NGUs berggrunnskart.

Vi vil

at Søndre Land skal være et trygt samfunn og at beredskapen for krisehåndtering skal være god.

Vi skal

- arbeide aktivt for å forebygge uønskede hendelser.
- ha en beredskap som raskt og effektivt kan håndtere uønskede hendelser.
- ha et oppdatert og godt planverk for forebygging og håndtering av uønskede situasjoner.
- ha nødvendig kompetanse, personell og utstyr tilgjengelig for å ivareta samfunnssikkerheten.
- samarbeide med næringslivet, offentlige etater, frivillige organisasjoner og andre slik at vi står best mulig rustet til å forebygge og håndtere uønskede situasjoner.
- ta beredskapshensyn i planleggingen av arealbruk og utbyggingstiltak.
- utvide bruken av digitale verktøy som støtte ved krisehåndtering.
- ha jevnlig øvelser for å trene på håndtering av kriser.
- arbeide for å redusere klimagassutslippene.

3.7 Arealbruk

Vi har

I løpet av de siste 10 år er det bygd 104 boliger i kommunen og 80 prosent av boligbyggingen har funnet sted i Hov/Fall og Odnas. Kommunen har de siste årene investert mye i vann- og avløpsanlegg, og det vil derfor være fornuftig å planlegge utbygging i områder hvor slike investeringer er gjort og hvor tomtene får gode solforhold og utsikt.

Kommunen har god tilgang på ledige næringslokaler i Hov sentrum, i tidligere Hov møbel og på Fagerlund industriområde. Næringsarealer for plass- og transportkrevende bedrifter har vi i hovedsak kun ledige arealer til på Fluberg industriområde. Det er begrenset med egnede arealer nær Hov sentrum.

Når det gjelder Hov sentrum er det utfordringer med transport- og trafikkforholdene, parkeringsforholdene, framkommeligheten for mange trafikanter, samt behov for bedre universell utforming. Det mangler også arealer til bruk som parkområde/lekeplass.

Det har ikke vært mye hyttebygging i kommunen de siste årene, men kommunen har store arealer på veståsen, øståsen, langs Randsfjorden og ved Trevatn som egner seg godt til formålet.

Randsfjorden benyttes i dag lite til rekreasjonsaktiviteter og kommunen ønsker mer aktivitet ved og på fjorden.

Vi vil

at arealforvaltningen i Søndre Land skal bidra til å gjøre det mer attraktivt å bo i kommunen, samtidig som vi tar vare på naturressursene på en god måte.

Vi skal

- stimulere og styre boligbyggingen mot fortetting og utvidelse av de eksisterende bo-områdene i Hov/Fall, Fluberg og Odnas.
- være positive til spredt boligbygging (enkelt boliger og små klynger) ellers i kommunen.
- prioritere boligutbygging i områder der det er investert i vann og avløpsanlegg.
- støtte opp om en sentrumsutvikling i Hov med økt aktivitet, økt handel, tryggere omgivelser og mer oppholdsvennlige utearealer.
- tilrettelegge nye næringsarealer for plasskrevende bedrifter.
- prioritere hyttebygging i de områdene det allerede finnes hytter, samt langs Randsfjorden.
- ta vare på dyrka mark.
- tilrettelegge for mer aktiv bruk av Randsfjorden gjennom å øke tilgjengeligheten og stimulere til at det etableres ulike tilbud i tilknytning til fjorden.
- knytte Hov/ Fall tettere til Randsfjorden med en strandsti fra Fryal til Lyngstrand.

4.0 Målepunkter

Vi har fastsatt noen konkrete punkter vi ønsker å måle i forbindelse med evalueringen av vårt arbeid fremover og om denne planen har fungert slik vi ønsker.

Slik vil vi ha det	Delmål
1) Søndre Land skal være attraktiv for unge familier i etableringsfasen.	Antall nyfødte per år > 50 og nettoflytting > 0.
2) Folkehelsen skal bedres.	Tilrettelegge for de gode valg og livsmestring.
3) Kommunen skal ha et sterkere næringsliv.	Gi næringslivet et konkurransefortrinn.
4) Brukerne av kommunens tjenester skal være godt fornøyd.	Brukertilfredshet > 5 på en skala fra 1-6, innen barnehage, teknisk, kultur og helse, omsorg og velferd.
5) Elevene skal ha et godt læringsresultat og en god skolehverdag.	Minst like gode resultater som landsgjennomsnittet i lesing, regning og engelsk på 5. trinn og i grunnskolepoeng på 10. trinn, samt elevtilfredshet > 3,5.
6) Større andel av befolkningen med høyere utdanning.	Kommunen skal minst være på nivå med Oppland fylke når det gjelder andel av befolkningen med universitets- eller høyskoleutdanning innen 2026.
7) I Søndre Land utvikler vi hverandre til gode og kvalitetsbevisste medarbeidere.	Medarbeidertilfredshet > 4,6 på en skala fra 1-6 og et sykefravær < 7,5.
8) Kommunen skal forvalte sine ressurser på en god måte.	Netto driftsresultat > 3 % , 10 % av kapitalen settes på inflasjons- og bufferfond årlig , pensjonsfondet skal være på 30 mill. innen 2026.